

Додаток 2
до розпорядження № 105 від 19.12. 2024 р.
Форма
Тимчасового стандарту Київського
національного університету імені Тараса
Шевченка за рівнями вищої освіти

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ від «_» ____2025 р.
№ ____

ТИМЧАСОВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ _____
(код та найменування галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ _____
(код та найменування спеціальності)

Київ
2025

I Преамбула

У розділі зазначають:

- назву Тимчасового стандарту вищої освіти, назву, дату та номер наказу, яким стандарт затверджено та введено в дію;
- прізвища, імена, по батькові, наукові ступені та вчені звання членів робочої групи та інших додатково залучених розробників Стандарту (за наявності), їхні посади і назви організацій, де вони працюють;
- дані про розгляд та/або схвалення стандарту НМР, зазначають інформацію про галузеві державні органи, галузеві об'єднання організацій роботодавців та осіб, які здійснювали фахову та методичну експертизу проєкту стандарту (за наявності);

II Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Рівень вищої освіти зазначають згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» в такій формі (одне з наведеного): початковий рівень (короткий цикл) перший (бакалаврський) рівень другий (магістерський) рівень третій (освітньо-науковий) рівень третій (освітньо-творчий) рівень
Ступінь вищої освіти	Ступінь вищої освіти зазначають згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» в такій формі (одне з наведеного): молодший бакалавр бакалавр магістр доктор філософії доктор мистецтва
Галузь знань	Зазначають код та найменування галузі знань згідно з чинним Переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (постанова КМУ від 29.04.2015 р. № 266, зі змінами).
Спеціальність	Зазначають код та найменування спеціальності згідно з чинним Переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (постанова КМУ від 29.04.2015 р. № 266, зі змінами).
Форми здобуття освіти	Зазначають конкретні форми здобуття освіти, відповідно до ст. 49 Закону України «Про вищу освіту». Визначений Законом перелік допустимих форм здобуття вищої освіти

	<p>може бути обмежений стандартом виключно для спеціальностей, що на відповідному рівні вищої освіти передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.</p>
Освітня кваліфікація	<p>У цьому пункті, відповідно до частин 3, 4 статті 7 Закону України «Про вищу освіту», надають коротке формулювання освітньої кваліфікації, яке складається:</p> <p>для стандартів початкового, першого та другого рівнів вищої освіти з інформації про ступінь вищої освіти, спеціальність (крім міждисциплінарних освітніх програм), спеціалізацію, предметну спеціальність (за наявності). Наприклад: «бакалавр з металургії за спеціалізацією (зазначити спеціалізацію за наявності).</p> <p>Для стандартів третього рівня вищої освіти – з інформації про ступінь вищої освіти, галузь знань та спеціальність. Наприклад: доктор філософії з інженерії за спеціальністю «Електрична інженерія».</p> <p>Для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, перелік освітніх програм і відповідних спеціалізацій визначається стандартом вищої освіти.</p> <p>В інших випадках Університет самостійно визначає спеціалізацію чи предметну спеціальність, зокрема він може обирати їх з числа визначених законодавством для окремих спеціальностей (за наявності). Університет також має право не визначати спеціалізацію в межах освітньої програми.</p> <p>За наявності Університет зазначає спеціалізацію в освітній кваліфікації, яка присвоюється випускникам відповідної освітньої програми.</p>
Професійна(і) кваліфікація(ї)	<p>Як правило, у Стандарті вищої освіти професійна кваліфікація не зазначається. Виключеннями є такі випадки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У стандартах вищої освіти спеціальностей, що передбачають доступ до професій (професійних назв робіт), для яких запроваджено додаткове регулювання, необхідно зазначити відповідні професійні кваліфікації. 2. У стандартах вищої освіти зазначають також інші професійні кваліфікації, для здобуття яких, відповідно до законодавства, професійних стандартів та/або згідно із зобов'язаннями України за міжнародними договорами/угодами встановлена обов'язковість наявності відповідної освітньої кваліфікації (рівень вищої освіти, спеціальність чи галузь знань) для присвоєння професійної кваліфікації. Такі професійні кваліфікації зазначають за умови за умови, що їх присвоєння не передбачає наявності

	<p>стажу роботи на певних посадах, складання додаткового кваліфікаційного іспиту тощо.</p> <p>Стандарт вищої освіти не є підставою для присвоєння професійної кваліфікації, а лише визначає можливість створення в межах спеціальності освітніх програм, що передбачають присвоєння відповідної професійної кваліфікації за умови, що освітня програма задовольняє вимоги професійних стандартів щодо присвоєння такої кваліфікації (компетентності, результати навчання, атестація тощо).</p>
Академічні права випускників	<p>Описуються права випускників щодо здобуття вищої освіти на наступному рівні або наукового ступеня доктора наук (для освітніх програм підготовки докторів філософії) та/або додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих.</p> <p>Не допускається обмеження академічних прав випускників через зазначення у стандарті спеціальностей чи галузей знань для подальшого навчання на вищих рівнях.</p>
Працевлаштування випускників (обов'язково тільки для спеціальностей, в межах яких передбачено створення освітніх програм з підготовки фахівців для професій, для яких запроваджене додаткове регулювання)	<p>Зазначаються професії (професійні назви робіт), для яких запроваджене додаткове регулювання (згідно з Національним класифікатором України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08)), на фахову підготовку з яких можуть бути спрямовані освітні програми за спеціальністю. За необхідності зазначається порядок доступу до професії, якщо він визначений іншими документами законодавства.</p> <p>Для інших спеціальностей зазначається область професійної діяльності, де може працювати випускник освітніх програм за спеціальністю, при цьому невичерпний перелік професій (професійних назв робіт) може бути наведений у Пояснювальній записці.</p>

III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти за відповідною спеціальністю (для третього рівня вищої освіти - обсяг освітньої складової освітньо-наукової/освітньо-творчої програми)

Визначається (однозначно) обсяг освітньої програми у кредитах ЄКТС (крім стандартів третього рівня вищої освіти).

Обсяг освітньої програми початкового рівня вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти становить 120 кредитів ЄКТС.

Університет вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, здобуті за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти. Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, що може бути перезарахований, встановлюється Стандартом вищої освіти і не може перевищувати 60 кредитів ЄКТС.

Університет має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою рівня вищої освіти. Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, що може бути перезарахований у цьому випадку, не регламентується Стандартом вищої освіти, якщо інше не визначено для відповідної спеціальності законодавством.

Обсяг освітньої програми першого рівня вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти, як правило, становить 240 кредитів ЄКТС (для окремих спеціальностей, за пропозиціями відповідних державних органів він може становити 180 кредитів ЄКТС).

Університет має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, здобуті за попередньою освітньою програмою підготовки молодшого бакалавра. Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, що може бути перезарахований, встановлюється Стандартом вищої освіти і не може перевищувати 120 кредитів ЄКТС.

Університет має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, здобуті за попередньою освітньою програмою першого – третього рівнів вищої освіти. Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, що може бути перезарахований у цьому випадку, не регламентується Стандартом вищої освіти, якщо інше не визначено для відповідної спеціальності законодавством.

Університет має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, здобуті за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти. Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, що може бути перезарахований, встановлюється Стандартом вищої освіти і не може перевищувати 60 кредитів ЄКТС.

Обсяг освітньої програми другого рівня вищої освіти становить:

- для освітньо-професійної програми - 90 кредитів ЄКТС (для окремих спеціальностей за пропозиціями відповідних державних органів, а також для освітніх програм, підготовка за якими здійснюється виключно за кошти фізичних та/або юридичних осіб) він може становити 120 кредитів ЄКТС);

- для освітньо-наукової програми - 120 кредитів ЄКТС, з яких не менше 30% має бути відведено на дослідницьку (наукову) компоненту (опанування методології досліджень у відповідній галузі, виконання досліджень, аналіз їх результатів, підготовку дослідницької кваліфікаційної роботи, проходження дослідницької практики, стажування у дослідних (наукових) установах чи підрозділах тощо),

- на основі повної загальної середньої освіти для спеціальностей медичного, фармацевтичного та ветеринарного спрямувань становить 300-360 кредитів ЄКТС (обсяг визначається на основі пропозицій відповідних державних органів).

Для здобуття ступеня магістра на основі повної загальної середньої освіти для спеціальностей медичного, фармацевтичного та ветеринарного спрямувань створюються тільки освітньо-професійні освітні програми.

Університет має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, здобуті за попередньою освітньою програмою другого – третього рівнів вищої освіти. Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, що може бути перезарахований у цьому випадку, не регламентується Стандартом вищої освіти, якщо інше не визначено для відповідної спеціальності законодавством.

Обсяг освітньої складової освітньої програми третього рівня вищої освіти

Відповідно до частини шостої статті п'ятої Закону України «Про вищу освіту»:

- Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Освітньо-наукова програма складається з освітньої та наукової складових.

- Нормативний строк підготовки доктора мистецтва у творчій аспірантурі становить три роки. Для осіб, які успішно виконали освітньо-творчу програму асистентури-стажування, строк підготовки доктора мистецтва з відповідної спеціальності у творчій аспірантурі становить 2 роки.

- Обсяг освітньої складової освітньо-наукової/освітньо-творчої програми становить 30-60 кредитів ЄКТС.

З огляду на те, що набуття передбачених стандартом компетентностей і здобуття визначених освітньою програмою результатів навчання забезпечується як освітньою, так і науковою складовою, а час, відведений на освітню складову підготовки доктора філософії (доктора мистецтва) становить від 1/8 до 1/4 (від 1/6 до 1/3) загального часу відведеного здобувачу на виконання програми, рекомендується зазначати у стандартах третього рівня вищої освіти обсяг освітньої складової у вигляді визначеного Законом діапазону, тобто від 30 до 60 кредитів ЄКТС. Університет має самостійно визначати розподіл часу між освітньою та науковою (творчою) складовою та їх зміст, виходячи з того, що ці складові разом мають забезпечити виконання визначених Національною рамкою кваліфікацій та стандартом вищої освіти вимог до компетентностей і результатів навчання.

IV. Мінімальний обсяг практичної підготовки для освітньо-професійних програм

Стандартом встановлюється мінімальний обсяг кредитів ЄКТС, призначених для практичної підготовки за освітньо-професійними програмами, який може охоплювати практики, стажування, навчання на робочому місці,

визнання результатів навчання здобутих під час професійної діяльності за відповідними посадами/професіями.

Мінімальний обсяг практичної підготовки рекомендується визначати з урахуванням пропозицій відповідних державних органів та організацій роботодавців, а також з огляду на особливості спеціальності і працевлаштування випускників. Рекомендується встановлювати його на рівні не нижче 5-10% загального обсягу освітньої програми у галузях освіти, мистецтва, інженерії, ветеринарії, охорони здоров'я, безпеки та не нижче 3-5% від загального обсягу освітньої програми для інших галузей.

Закон України «Про вищу освіту» не передбачає визначення стандартами мінімального обсягу практичної підготовки для освітньо-наукових програм другого і третього рівнів вищої освіти, виходячи з того, що практична підготовка за такими програмами здійснюється у межах наукової складової (компоненти). Це не слід трактувати як заборону закладам вищої освіти (науковим установам) включати до освітніх програм з окремих спеціальностей практику, як один із освітніх компонентів освітньої складової.

V. Опис предметної області:

Відповідно до пункту 18⁴ частини першої статті першої Закону України «Про освіту», предметна область – це частина наявних знань людства, що виокремлюється за ознакою спорідненого змісту. Предметні області поділяються на широкі (галузі знань), деталізовані (спеціальності, предметні спеціальності, спеціалізації), міждисциплінарні (на перетині предметних областей кількох спеціальностей чи галузей знань).

Для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, опис предметної області за необхідності разом із загальними для спеціальності формулюваннями складників опису має містити їх формулювання для кожної із визначених стандартом освітніх програм та відповідних спеціалізацій. При цьому формулювання для спеціалізацій мають бути інтерпретацією загальних формулювань у контексті спеціалізації.

Формулювання складників опису предметної області мають бути релевантними для всіх освітніх програм, що можуть створюватися в межах відповідної спеціальності (спеціалізації – для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання).

Заклади вищої освіти при формулюванні опису предметних областей освітніх програм, можуть:

- використовувати формулювання стандарту, якщо освітня програма не передбачає спеціалізації/предметної спеціальності, або якщо освітня програма передбачає спеціалізацію, визначену стандартом;
- використовувати адаптовані до спеціалізації/предметної спеціальності формулювання стандарту у разі створення освітньої програми за спеціалізацією/предметною спеціальністю;

– використовувати формулювання стандарту частково у разі створення міждисциплінарної освітньої програми предметна область якої матиме перетин з предметною областю відповідної спеціальності.

У стандарті опис предметної області спеціальності надається за наведеною нижче структурою.

Об’єкт (об’єкти) вивчення та/або діяльності слід формулювати як перелік процесів, явищ, проблем тощо, які вивчаються, досліджуються та/або є основними об’єктами очікуваної професійної діяльності випускників. До цього пункту не включаються об’єкти, що відображені в інших пунктах опису предметної області – технології, інструменти тощо.

Цілі навчання для здобувача вищої освіти слід формулювати як очікуване застосування набутих компетентностей. Цілі мають бути узгоджені з інтегральною компетентністю та/або з пунктом про працевлаштування випускників і сформульовані як набуття відповідної здатності.

Теоретичний зміст предметної області слід формулювати як перелік основних понять, концепцій, принципів, специфічних для цієї предметної області, які є спільною для всіх рівнів вищої освіти характеристикою змісту предметної області і дають змогу відокремити її від предметних областей інших спеціальностей. Теоретичний зміст предметної області не є змістом навчання, який відображається у результатах навчання і зазвичай має включати окремі складники предметних областей інших спеціальностей, спрямовані на фундаментальну та загальноосвітню підготовку, підготовку до професійної діяльності тощо;

Методи, методики та технології, якими має оволодіти здобувач вищої освіти для їх застосовування на практиці. У цьому пункті слід сформулювати перелік узагальнених назв найбільш важливих груп методів, методик і технологій. Наприклад: «методи аналізу даних», «методики викладання», «цифрові технології» тощо. Варто уникати занадто загальних і занадто деталізованих формулювань, таких як «загальнонаукові і спеціальні методи», «технологія фотолітографії» тощо.

Інструменти та обладнання. У цьому пункті слід сформулювати перелік обладнання, пристроїв, приладів, програмного забезпечення тощо, які випускник має бути здатний застосовувати і використовувати в професійній діяльності. Наприклад: «технологічне обладнання металургійного виробництва», «ERP системи» тощо. Варто уникати занадто загальних і занадто деталізованих формулювань, таких як «обладнання для професійної діяльності», «подрібнювачі соломи» тощо.

Обсяг опису предметної області не повинен перевищувати 150 слів.

VI. Вимоги до освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами за відповідною спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти

Вимоги до рівня освіти осіб, що можуть розпочати навчання за освітніми програмами певного рівня вищої освіти визначаються згідно із Законом України «Про вищу освіту» (зазначається лише нижчий з рівнів освіти, який надає право доступу до здобуття відповідної кваліфікації), а саме:

для здобуття освітнього рівня «молодший бакалавр» можуть вступати особи, які здобули повну загальну середню освіту;

для здобуття освітнього рівня «бакалавр» можуть вступати особи, що здобули повну загальну середню освіту;

для здобуття освітнього рівня «магістр» можуть вступати особи, що здобули освітній рівень «бакалавр»; у визначених законодавством випадках особи з повною загальною середньою освітою можуть вступати на інтегровані програми, що передбачають здобуття освітнього рівня «магістр»;

для здобуття освітньо-наукового рівня «доктор філософії» (освітньо-творчого рівня «доктор мистецтв») можуть вступати особи, що здобули освітній рівень «магістр».

Для вступу на освітні програми зі спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, стандарт може передбачати вимоги до результатів попереднього навчання, а також, якщо це передбачено іншими нормативно-правовими актами або міжнародними договорами України – вимоги до спеціальності, за якою здобуто попередній ступінь освіти.

VII. Перелік обов'язкових компетентностей випускника

Стандарт визначає обов'язкові інтегральну, загальні та спеціальні компетентності за відповідними спеціальністю та рівнем вищої освіти. Визначені стандартом загальні та спеціальні компетентності у сукупності мають забезпечувати виконання всіх вимог відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій.

Стандарти спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання на відповідному рівні кваліфікації, мають враховувати вимоги законодавства та/або професійних стандартів для відповідних професій. Інші стандарти теж мають враховувати вимоги професійних стандартів за їх наявності. Ці вимоги можуть бути відображені у стандарті в узагальненому вигляді з огляду на те, що здобуття відповідної професійної кваліфікації зазвичай передбачає додаткову атестацію, кваліфікаційні іспити, стаж роботи тощо. Натомість здобуття освітньої кваліфікації само по собі не є допуском до професії, а є одним з етапів підготовки до такого допуску. Водночас, якщо освітня програма передбачає присвоєння певної професійної кваліфікації, вона має забезпечити виконання вимог відповідного професійного стандарту.

Інтегральна компетентність

За основу, відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про вищу освіту», необхідно використовувати такі формулювання інтегральної компетентності:

Молодший бакалавр: Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній сфері професійної діяльності.

Бакалавр: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у певній сфері професійної діяльності.

Магістр: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у певній сфері професійної діяльності.

Доктор філософії: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у відповідній сфері професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Доктор мистецтва: Здатність розв'язувати комплексні проблеми у відповідній сфері професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію мистецької та мистецько-педагогічної діяльності, здійснювати самостійний творчий мистецький проект, продукувати нові ідеї і розв'язувати теоретичні та практичні проблеми у творчій мистецькій сфері.

При формулюванні інтегральної компетентності в Стандарті вищої освіти треба конкретизувати, про яку саме сферу діяльності йдеться, відповідно до назви спеціальності. Наприклад:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері агрономії.

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері публічного управління та адміністрування.

Загальні компетентності

Стандарт має визначати 6-8 загальних компетентностей для початкового та першого рівнів вищої освіти, 4-6 для другого рівня і 3-4 для третього рівня.

Як вимоги стандарту обирають найбільш актуальні для спеціальності та рівня вищої освіти компетентності з наведеного нижче переліку, створеного на основі переліку загальних компетентностей Проекту ЄС TUNING:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність планувати та управляти часом.
4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
11. Здатність бути критичним і самокритичним.
12. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
13. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
14. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
16. Здатність працювати в команді.
17. Здатність до міжособистісної взаємодії.
18. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
19. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
20. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
21. Здатність працювати в міжнародному контексті.
22. Здатність працювати автономно.
23. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
24. Здатність здійснювати безпечну діяльність.
25. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
26. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
27. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
28. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
29. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
30. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
31. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Для освітнього рівня «бакалавр» перелік загальних компетентностей обов'язково включає:

- здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, захищати Україну, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина;

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;

- здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

- здобута на основі отриманих завдань у військовій сфері здатність виконувати належно певні дії на практиці. Оперативна (бойова, спеціальна, індивідуальна) спроможність до виконання конкретних завдань

Для освітнього рівня «доктор філософії/доктор мистецтва» перелік загальних

компетентностей повинен містити таку додаткову компетентність:

- здатність розв'язувати комплексні проблеми у певній сфері діяльності (зазначити конкретну сферу, що відповідає спеціальності) на основі системного наукового/мистецького (відповідно, для освітньо-наукових/ освітньо-творчих програм) світогляду та загального культурного кругозору, із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні компетентності

Спеціальні компетентності слід формулювати як здатності виконувати узагальнені основні трудові функції, застосовувати основні методи та інструменти очікуваної професійної діяльності. Вимоги до спеціальних компетентностей мають бути актуальними для всіх очікуваних видів професійної діяльності випускників.

Вимоги до спеціальних компетентностей мають відображати здатність випускника вирішувати специфічні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції й захисту та розвитку України, відповідно до спеціальності та рівня вищої освіти.

Орієнтовна кількість спеціальних компетентностей, як правило, становить 15-25 для початкового та першого рівнів вищої освіти; 10-15 для другого рівня, 8-10 для третього рівня. Стандарти вищої освіти спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, можуть містити додаткові вимоги до компетентностей за відповідними освітніми програмами.

Спеціальні компетентності варто формулювати як здатності випускника розв'язувати певні проблеми та задачі професійної діяльності, які за рівнем складності відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій, отримувати певні результати, застосовувати у професійній діяльності певні теорії, інструменти та методи тощо.

Слід уникати надмірної деталізації вимог, а також вимог, які стосуються лише окремих складників відповідних проблем та задач професійної діяльності.

Рекомендованим є вибір спеціальних компетентностей з переліків Проекту ЄС TUNING (які, проте, не є вичерпними).

Стандарт визначає лише ті вимоги до спеціальних компетентностей, які є спільними для всіх можливих освітніх програм в межах спеціальності. Університет у своїй освітній програмі за відповідними спеціальністю та рівнем вищої освіти (крім спеціальностей, що на відповідному кваліфікаційному рівні передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання) має право:

- визначати додаткові до Стандарту спеціальні компетентності;
- формулювати узагальнені описи спеціальних компетентностей, що охоплюють відповідний перелік компетентностей Стандарту;
- формулювати інший перелік спеціальних компетентностей, описи яких у сукупності охоплюють всі вимоги Стандарту.
- деталізувати описи спеціальних компетентностей Стандарту відповідно до спеціалізації.

Для спеціальностей, що на відповідному кваліфікаційному рівні передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове

регулювання, стандарт може визначати крім спільних для всіх освітніх програм спеціальні компетентності, так і 2-5 додаткових спеціальних компетентностей окремо за кожною освітньою програмою. При цьому не допускається зміна вимог, що визначені стандартом.

При створенні міждисциплінарних освітніх програм Університет самостійно визначають вимоги до компетентностей, зокрема з числа передбачених стандартами вищої освіти спеціальностей, що утворюють міждисциплінарну предметну область.

Для освітнього рівня магістра слід відобразити відмінність вимог до компетентностей для освітньо-професійних та освітньо-наукових програм, зокрема надати відповідні додаткові переліки для освітньо-наукових програм.

З метою забезпечення виконання вимог НРК у процесі розроблення Стандарту рекомендується використовувати матрицю відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК, яка не є складником Стандарту (Таблиця 1 Пояснювальної записки). Ця таблиця є допоміжним інструментом для розроблення компетентностей.

Вимоги стандарту до компетентностей випускника мають враховувати бачення зовнішніх зацікавлених сторін: державних органів, підприємств, організацій роботодавців, професійних асоціацій, випускників тощо і максимізувати здатність випускника до успішного професійного розвитку та працевлаштування.

VIII. Перелік освітніх програм та нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти за такими програмами, сформульований у термінах програмних результатів навчання

Цей розділ заповнюється тільки для спеціальностей, що на відповідному кваліфікаційному рівні передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання. Відповідно до частини 5 статті 10 Закону України «Про вищу освіту», у стандартах вищої освіти таких спеціальностей додатково визначаються назви відповідних освітніх програм та нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти за цими програмами, сформульований у термінах програмних результатів навчання.

Рекомендується визначати у стандарті 2 – 5 назв освітньо-професійних програм, що відповідають професіям, для яких запроваджено додаткове регулювання, підготовка до яких здійснюється в межах відповідної спеціальності. Більша кількість освітніх програм може бути зазначена у разі, якщо законодавством передбачена більша кількість таких професій, підготовка до яких потребує істотно різного змісту підготовки.

Кожній назві освітньо-професійної програми, що визначена стандартом, має відповідати своя спеціалізація, що є частиною предметної області спеціальності. Спеціалізації можуть перетинатися, але при цьому їх виокремлення має бути обґрунтованим.

При визначенні кількості освітньо-професійних програм слід враховувати прогнози щодо попиту на відповідних фахівців, можливість їх підготовки за освітніми програмами інших спеціальностей або за міждисциплінарними освітніми програмами.

Освітньо-наукові програми другого рівня вищої освіти за спеціальностями, що передбачають доступ до професій 7 рівня Національної рамки кваліфікацій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

Передбачені Стандартом результати навчання визначають нормативний зміст підготовки у межах спеціальності.

Для кожної освітньої програми стандарт визначає нормативний зміст підготовки у термінах програмних результатів навчання. Заклади вищої освіти можуть додавати додаткові вимоги до програмних результатів навчання без зміни програмних результатів навчання, що визначені стандартом.

Вимоги до результатів навчання мають відповідати вимогам відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій.

Загальна кількість вимог до програмних результатів навчання визначається законодавством, що встановлює вимоги до відповідних професій, для яких запроваджено додаткове регулювання

Стандарт визначає вимоги лише до програмних результатів навчання, які є спільними для всіх можливих освітніх програм в межах. Розробники програм мають право визначати 2- 5 додаткових до Стандарту вимог до програмних результатів навчання. При цьому не допускається зміна вимог, що визначені стандартом.

Програмні результати навчання мають відповідати таким критеріям:

- бути чіткими і однозначними, чітко окреслювати зміст вимог до випускника відповідної освітньої програми відповідно до очікуваної професійної діяльності за професією, для якої запроваджено додаткове регулювання ;
- бути діагностичними (тобто програмні результати навчання повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення);
- бути вимірюваними (має існувати спосіб та шкала для вимірювання досягнення результату (рівнів досягнення складних результатів) прямими або непрямыми методами).

При формулюванні програмних результатів навчання рекомендується:

1. Визначити якій сфері та якому ієрархічному рівню має відповідати результат навчання.
2. Визначити дієслово відповідного рівня.
3. Вказати предмет вивчення або предмет дії (іменник, що вживається за дієсловом).

4. За необхідності навести умови/обмеження, за яких необхідно демонструвати результат навчання.

З метою співвіднесення визначених програмних результатів навчання та компетентностей, зазначених у Стандарті у процесі розроблення Стандарту може використовуватися матриця відповідності визначених Стандартом програмних результатів навчання та компетентностей (Таблиця 2), яка не є складником стандарту.

Для забезпечення системності та ідентичності під час опису результатів навчання рекомендовано використовувати одну із визнаних класифікацій, зокрема за авторством Б. Блума.

IX. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	<p>Тут треба зазначити обов'язкові форми атестації здобувачів вищої освіти за відповідною спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти.</p> <p>Атестація здійснюється за такими формами :</p> <ul style="list-style-type: none">- публічного захисту або демонстрації (обрати потрібне) кваліфікаційної роботи;- атестаційного іспиту (іспитів);- єдиного державного кваліфікаційного іспиту (іспитів) за спеціальністю (якщо це передбачено рішенням Кабінету Міністрів України). <p>Необхідно обрати одну (як виключення – дві) обов'язкові форми атестації. При цьому розробники програм мають право встановлювати додаткові форми атестації.</p> <p>Відмінність навчальних цілей за освітньо- професійними та освітньо-науковими програмами освітнього рівня магістра може бути підставою для визначення різних форм атестації осіб, які навчаються за такими програмами.</p> <p>Для освітньо-наукових/освітньо-творчих програм третього рівня вищої освіти, стаття 6 Закону України «Про вищу освіту» встановлює єдина форма атестації – публічний захист дисертації/творчого мистецького проєкта.</p>
Вимоги кваліфікаційної роботи (за наявності)	<p>Кваліфікаційна робота має передбачати самостійне або у складі групи розв'язання задачі/проблеми предметної області спеціальності (освітньої програми) або на її межі з предметними областями інших спеціальностей, рівень складності якої відповідає інтегральній компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none">молодший бакалавр – типова спеціалізована задача;бакалавр – складна спеціалізована задача;магістр – задача дослідницького або інноваційного характеру;доктор філософії/доктор мистецтва – комплексна проблема. <p>Кваліфікаційна робота не повинна містити ознак</p>

	<p>академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.</p> <p>Оприлюднення кваліфікаційних робіт, що містять інформацію з обмеженим доступом, слід здійснювати відповідно до вимог законодавства.</p>
Вимоги до атестаційного іспиту (іспитів) (за наявності)	<p>Атестаційний іспит (іспити) має бути спрямований на перевірку досягнення результатів навчання, визначених освітньою програмою.</p> <p>Можуть бути зазначені вимоги щодо структури та/або особливих умов проведення атестаційного іспиту (іспитів), якщо вони передбачені законодавством.</p>
Вимоги до публічного захисту (демонстрації) (за наявності)	<p>Тут треба зазначити, за наявності, вимоги до процедури та/або особливих умов проведення публічного захисту (демонстрації). Як правило, публічна демонстрація стосується атестації з мистецьких спеціальностей.</p>

Атестація з метою присвоєння професійних кваліфікацій здійснюється у порядку, визначеному законодавством або професійним стандартом.

Х. Додаткові вимоги та обмеження (за наявності) для міждисциплінарних освітніх програм

Стандарти вищої освіти можуть додатково визначати мінімальні вимоги до компетентностей, виконання яких є необхідним для зазначення відповідних спеціальностей в освітній кваліфікації для міждисциплінарних освітніх програм. Зокрема, такою вимогою має бути набуття певної частини визначених стандартом вищої освіти компетентностей, які у сукупності з іншими вимогами освітньої програми забезпечують набуття інтегральної компетентності, що визначена цим стандартом.

На кожному рівні вищої освіти до міждисциплінарної предметної області не можуть включатися спеціальності, що передбачають доступ до професій відповідного рівня кваліфікації, для яких запроваджено додаткове регулювання.

XI. Вимоги законодавства та/або професійних стандартів, необхідні для здобуття відповідних професійних кваліфікацій (за наявності)

Стандарти спеціальностей, що передбачають доступ до професій відповідного рівня кваліфікації, для яких запроваджено додаткове регулювання, мають зазначати ключові вимоги законодавства щодо підготовки фахівців для таких професій та (за наявності) відповідних професійних стандартів).

У цьому розділі також зазначається інформація (назва документа, реквізити та/або посилання), про наявні професійні стандарти та інші нормативно-правові чи рекомендаційні документи (національні та міжнародні),

які враховані у Стандарті вищої освіти або є важливими для урахування при побудові та реалізації освітньої програми. Надання цієї інформації обов'язкове у випадку зазначення в Стандарті професійної кваліфікації, яка може бути присвоєна випускникам.

ХІІ. Додаткові вимоги до освітніх програм зі спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання

У цьому розділі можуть бути зазначені додаткові вимоги до освітніх програм зі спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, зокрема:

- передбачені директивами Європейського Союзу або міжнародними зобов'язаннями України чи відповідно до них;
- до правил прийому на навчання, у тому числі щодо раніше здобутої освіти;
- до структури освітньої програми;
- до організації освітнього процесу;
- до атестації здобувачів вищої освіти.

ХІІІ. Перелік нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти

Зазначаються національні нормативно-правові акти вимоги яких враховані у стандарті. Для стандартів другого/третього рівня вищої освіти у переліку необхідно зазначити (за наявності) стандарти першого/першого та другого рівня.

Пояснювальна записка

У Пояснювальній записці може зазначатися перелік професій, професійних назв робіт для спеціальностей (згідно з International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) та Національним класифікатором України: Класифікатор професій (ДК 003:2010)):

Молодший бакалавр – Розділ 3. Фахівці.

Бакалавр – Розділ 3. Фахівці; відповідний Клас Розділу 1. Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі).

Магістр – Розділ 2. Професіонали; відповідний Клас Розділу 1. Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі).

Доктор філософії – Розділ 2. Професіонали; Розділ 1. Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі).

Слід враховувати, що присвоєння професійних кваліфікацій регламентується відповідним нормативними актами (зокрема, відповідними професійними стандартами), а Стандарт вищої освіти не є підставою для присвоєння професійної кваліфікації і не надає відповідних прав закладу вищої освіти. Обов'язковими складовими пояснювальної записки є матриці відповідності (Таблиці 1 і 2)

Таблиця 1

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей / результатів навчання дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Уміння/Навички Ум1 Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Комунікація К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації К2 Збір, інтерпретація та застосування даних К3 спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	Відповідальність і автономія АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти АВ4 організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп АВ5 Здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК1	Зн1			
ЗК2		Ум1	К1	АВ3
ЗКн	Зн2		К2	АВ1
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК11			К2	АВ2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

[illegible]